[2008] 1 S.C.R. 543

ସହର ଯୋଜନା ପୌରପାଳିକା ପରିଷଦ
ବନାମ
ରାଜାପା ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ
(ସି. ଏ. ସଂଖ୍ୟା 2836/2001)
ଜାନୁଆରୀ 10, 2008

(ଡ. ଅରିଜିତ ପଶାୟତ ଏବଂ ପି. ସାଥାସିଭମ, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିଦ୍ୱୟ)

ଦେୱାନୀ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସଂହିତା 1908; ଧାରା 100:

ଦ୍ୱିତୀୟ ଅପିଲ – ବିଧିଗତ ପ୍ରଶ୍ନ ଗଠନ – ଏହାର ଆବଶ୍ୟକତା – ଜମି/ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ପୈତୃକ ସମ୍ପତ୍ତି ବୋଲି ଦାବି କରୁଥିବା ମକଦ୍ଦମା – ବିଚାର କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ଖାରଜ କରାଯାଇଥିଲା – ପ୍ରଥମ ଅପିଲ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିଥିଲେ – ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଓଲଟାଇ ଦିଆଯାଇଥିଲା – ଅପିଲରେ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ହେଲା – ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ବିଧିଗତ ପ୍ରଶ୍ନର ଗଠନ ବିନା ତଥ୍ୟର ଫଳାଫଳରେ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରି ଧାରା 100 ସିପିସିର ଆଦେଶନାମାକୁ ଉଲଂଘନ କରିଥିଲେ – ଅଧିକନ୍ତୁ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ରାୟ ବ୍ୟବହାରିକ ଭାବେ ଅଯୌକ୍ତିକ – ତେଣୁ, ବିଧିଗତ ପ୍ରଶ୍ନ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ପରେ ନୂତନ ବିଚାର ପାଇଁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ମାମଲାକୁ ପଠାଯାଇଥିଲା – କର୍ଣ୍ଣାଟକ ପୌରପାଳିକା ଅଧିନିୟମ-ଧାରା 284 (1) ର – ବିଜ୍ଞପ୍ତି ଜାରି – ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଆବଶ୍ୟକତା ।

ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 1 ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମ୍ପତ୍ତି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏକ ମକଦ୍ଦମା ଦାଖଲ କରି ଏହାକୁ ନିଜର ପୈତୃକ ସମ୍ପତ୍ତି ବୋଲି ଦାବି କରିଥିଲେ । ପ୍ରତିବାଦୀମାନେ ଏହି ମକଦ୍ଦମାକୁ ଏହି ଆଧାରରେ ବିରୋଧ କରିଥିଲେ ଯେ ଏହି ମକଦ୍ଦମାକୁ 1954 ମସିହାରୁ 'ସେଗା ସ୍ଥାନୀୟ ପାଣ୍ଠି' ସମ୍ପତ୍ତି ଭାବରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ଯାହା ସହର ପୌରପାଳିକା ପରିଷଦ ଅଧୀନରେ ଅଛି, ସେଥିପାଇଁ ଏହାର ପୌରପାଳିକା ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ ବିଚାର କରିବାର ସମସ୍ତ ଅଧିକାର ଅଛି । ବିଚାର କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟ ମାମଲା ଜମି/ସମ୍ପତ୍ତିକୁ 'ସେଗା ସ୍ଥାନୀୟ ପାଣ୍ଠି' ଭାବରେ ଧରିନେଇ ମକଦ୍ଦମାକୁ ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ଭାବେ ଖାରଜ କରିଦେଇଥିଲେ ଏବଂ ଧାରା 284 (1) ଅନୁଯାୟୀ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ପାଳନ କରି କୌଣସି ବିଜ୍ଞପ୍ତି ଜାରି କରାଯାଇ ନାହିଁ । ପ୍ରଥମ ଅପିଲ ନ୍ୟାୟାଳୟ, ବିଚାର କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟର ରାୟକୁ ବଜାୟ ରଖିଥିଲେ । ଅପିଲରେ, ପ୍ରଥମ ଅପିଲ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ନିଶ୍ଚିତ ହୋଇଥିବା ବିଚାର କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟର ରାୟ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଓଲଟାଇ ଦେଇଥିଲେ । ତେଣୁ ବର୍ତ୍ତମାନର ଅପିଲ ।

ଅପିଲକୁ ଅନୁମତି ଦେଇ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ

ଦର୍ଶାଇଥିଲେ: 1.1 ବିଧିଗତ ପ୍ରଶ୍ନ ଗଠନ ନକରି ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ଦ୍ୱିତୀୟ ଅପିଲକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇଥିଲା ଯାହା ଧାରା 100ର ଆଦେଶନାମାର ସ୍ୱଷ୍ଟ ବିପରୀତ ଅଟେ ।

ଜ୍ଞାନ ଦାସ ବନାମ ପଞ୍ଚାୟତ, ଗ୍ରାମ ସୁନର୍ କଲାନ୍ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ........ *B JT (2006) 7 SC 102*; ଯୋଶେଫ୍ ସେଭେରାନେ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ ବନାମ ବେନି ମାଥ୍ୟୁ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ *JT (2005) 8 SC 509*; ସସିକୁମାର ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ ବନାମକୁନ୍ନଥ ଚେଲସ୍ପାନ ନାୟାର ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ *JT (2005) 9 SC 171*; ଚନ୍ଦତ ସିଂହ ବନାମ ବାହାଦୁର ରାମ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ *JT (2004) 6 SC 296* ଏବଂ କନ୍ହେୟାଲାଲ ବନାମ ଅନୁପକୁମାର *JT (2002) 10 SC 98* ଉପରେ ନିର୍ଭର କରାଯାଇଥିଲା ।

1.2 ଦ୍ୱିତୀୟ ଅପିଲରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ତଥ୍ୟର ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ସହିତ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରିଥିଲେ । ଯେହେତୁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଏକକ ବିଚାରପତିଙ୍କ ରାୟ ବ୍ୟବହାରିକ ଭାବରେ ଅଯୌକ୍ତିକ, ତେଣୁ ବିଚାର କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏବଂ ପ୍ରଥମ ପୁନର୍ବିଚାର କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ନଥିଭୁକ୍ତ କରାଯାଇଥିବା ତଥ୍ୟର ସମକାଳୀନ ସିଦ୍ଧାନ୍ତକୁ ଅବ୍ୟବସ୍ଥିତ କରିବା ପାଇଁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ କଣ ବିବେଚନା କରିଥିଲେ ଜାଣିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ତେଣୁ, ଧାରା 100 ସିପିସିର ମାନଦଣ୍ଡକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ନୂତନ ବିଚାରକରିବା ପାଇଁ ଏହି ମାମଲା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ପଠାଯାଇଛି ।

ଦେୱାନୀ ଅପିଲ ଅଧିକାରିତା : ଦେୱାନୀ ଅପିଲ ସଂଖ୍ୟା 2836/2001

ଆର୍.ଏସ୍.ଏ. ସଂଖ୍ୟା 359/1993ରେ କର୍ଣ୍ଣାଟକ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ,ବାଙ୍ଗାଲୋରର 12.1.1998 ତାରିଖର ଅନ୍ତିମ ଆଦେଶରୁ ।

ଅପିଲକାରୀଙ୍କ ତରଫରୁ ଏସ୍. ନନ୍ଦ କୁମାର, ସତୀଶ କୁମାର, ଆନନ୍ଦ ସେଲଭମ ଏବଂ ଭି. ଏନ୍. ରଘୁପତି ।

ନ୍ୟାୟାଳୟର ରାୟ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା ।

ଡ. ଅରିଜିତ ପଶାୟତ, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି 1.ଦେୱାନୀ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସଂହିତା 1908 (ସଂକ୍ଷେପରେ 'ସିପିସି') ର ଧାରା 100 ଅନୁଯାୟୀ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ଦ୍ୱିତୀୟ ଅପିଲକୁ ଅନୁମତି ଦେଇ କର୍ଣ୍ଣାଟକ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ବିଜ୍ଞ ଏକକ ବିଚାରପତିଙ୍କ ରାୟ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଏହି ଅପିଲରେ ଆପତ୍ତି ହୋଇଛି । ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 1 ୟାଦ୍ଗିର୍-ବି, ତାଲୁକ ୟାଦ୍ଗିରରେ ଅବସ୍ଥିତ ସର୍ବେକ୍ଷଣ ସଂଖ୍ୟା 393/Aa (ପାଇକି)ରେ 3 ଏକର 22 ଗୁଣ୍ଠ ଜମି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏକ ମକଦ୍ଦମା ଦାଖଲ କରିଥିଲେ। । ବାଦୀ ସମ୍ପତ୍ତି ପୈତୃକ ସମ୍ପତ୍ତି ବୋଲି ଦାବି କରିଥିଲେ।

2. ପ୍ରତିବାଦୀମାନେ ଏହି ମକଦ୍ଦମାକୁ ବିରୋଧ କରି ଯୁକ୍ତି ଦର୍ଶାଇଥିଲେ ଯେ ଏହି ମକଦ୍ଦମା ଜମି 1954 ମସିହାରୁ 'ସେଗା ସ୍ଥାନୀୟ ପାଣ୍ଠି' ସମ୍ପତ୍ତି ଭାବରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି, ଏହା ସହର ପୌରପାଳିକା ପରିଷଦ, ବଡ଼ଗିରର ସମ୍ପତ୍ତି, ଯେହେତୁ ଏହାର ପୌରପାଳିକା ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ କାରବାର କରିବାର ସମସ୍ତ ଅଧିକାର ଅଛି ଏବଂ ବାଦୀ ଏହିପରି ମକଦ୍ଦମା ମାଧ୍ୟମରେ ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କ ବିଧି ସମ୍ମତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନକୁ ରୋକିପାରିବେ ନାହିଁ । ଏହା ଆହୁରି ମଧ୍ୟ ଯୁକ୍ତି କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ଯଦି ବାଦୀ ଆଦୌ ମକଦ୍ଦମା ଜମିର ଦଖଲରେ ନାହାନ୍ତି ଏବଂ ସେମାନେ ଗୃହହୀନ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ସ୍ଥାନ ଯୋଗାଇବା ପାଇଁ ପୌରପାଳିକା ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ ଆବଶ୍ୟକ ଅଧିସୂଚନା ଜାରି କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ବାଦୀ, ଗ୍ରାମ ହିସାବରକ୍ଷକଙ୍କ ସହାୟତାରେ, କୌଣସି ଅଧିକାର ବିନା ଚାଷୀର ସ୍ତମ୍ଭରେ ତାଙ୍କ ନାମ ପ୍ରବେଶ କରାଇଛନ୍ତି ଏବଂ ତେଣୁ, ବାଦୀଙ୍କ ମକଦ୍ଦମା ଆଦୌ ଅନୁରକ୍ଷଣୀୟ ନୁହେଁ । ଏହି ଯୁକ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ସହିତ, ପ୍ରତିବାଦୀମାନେ ମକଦ୍ଦମାକୁ ଖାରଜ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିଥିଲେ ।

3. ବିଚାର କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଦର୍ଶାଇଥିଲେ ଯେ କର୍ଣ୍ଣାଟକ ପୌରପାଳିକା ଅଧିନିୟମ (ସଂକ୍ଷେପରେ 'ଅଧିନିୟମ')ର ଧାରା 284 (1) ଅନୁଯାୟୀ, ମକଦ୍ଦମା ପାଇଁ ପୂର୍ବ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଏବଂ ଉକ୍ତ ଆବଶ୍ୟକତା ସହିତ କୌଣସି ଅନୁପାଳନ ହୋଇନଥିଲା ଏବଂ ସେଥିପାଇଁ, ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ଭାବେ ମକଦ୍ଦମା ଖାରଜ ହେବା ଯୋଗ୍ୟ । ଏହା ମଧ୍ୟ ଦର୍ଶାଯାଇଥିଲା ଯେ ଖାସ୍ରା ପାହାନି ଏବଂ ଆର. ଓ. ଆର. ରେ 1954-55 ରୁ ପ୍ରବେଶ ବାଦୀ ଜମିକୁ "ସେଗା ସ୍ଥାନୀୟ ପାଣ୍ଠି" ଭାବରେ ସୂଚିତ କରିଥିଲା ଏବଂ ଏହାକୁ ବାଦୀ କିମ୍ବା ତାଙ୍କ ପୂର୍ବଜମାନେ ଆପତ୍ତି କରିନଥିଲେ ।

4. ବିଚାର କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏବଂ ପ୍ରଥମ ଅପିଲ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଜାଣିବାକୁ ପାଇଲେ ଯେ ମକଦ୍ଦମାରେ କୌଣସି ଯୋଗ୍ୟତା ନାହିଁ ଏବଂ ସେହି ଅନୁଯାୟୀ ବିଚାର କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ମକଦ୍ଦମାକୁ ଖାରଜ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ପ୍ରଥମ ଅପିଲ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହାକୁ ସମର୍ଥନ କରିଥିଲେ । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଯେପରି ଉପରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି, ସିଦ୍ଧାନ୍ତକୁ ଓଲଟା କରିଦେଇଥିଲେ ଏବଂ ଦ୍ୱିତୀୟ ଅପିଲକୁ ଅନୁମତି ଦେଇଥିଲେ ।

5. ପ୍ରାରମ୍ଭରେ ଏହା ସୂଚିତ କରିବାକୁ ହେବ ଯେ ଦ୍ୱିତୀୟ ଅପିଲକୁ ବିଧିଗତ ପ୍ରଶ୍ନ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନକରି ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇଥିଲା ଯାହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଧାରା 100ର ଆଦେଶର ବିପରୀତ ଅଟେ ।ଅନେକ ନିଷ୍ପତ୍ତିରେ ଏହି ସ୍ଥିତି ଉପରେ ଆଲୋକପାତ କରାଯାଇଛି । (ଗ୍ଲାନ ଦାସ ବନାମ ପଞ୍ଚାୟତ, ଗ୍ରାମ ସନ୍ନର କଲାନ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ(JT 2006 (7) SC 102), ଜୋସେଫ୍ ସେଭେରାନେ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ ବନାମ ବେନି ମାଥ୍ୟୁ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ (JT 2005 (8) SC 509), ସସିକୁମାର ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ

ବନାମ କୁନ୍ନଥ ଚେଲପ୍ପାନ ନାୟାର ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ (JT 2005 (9) SC 171), ଚଦ୍ଦତ ସିଂ ବନାମ ବାହାଦୂର ରାମ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ (JT 2004 (6) SC 296) ଏବଂ କନ୍ହେୟାଲାଲ ବନାମ ଅନୁପକୁମାର (JT 2002 (10) SC 98) ଦେଖନ୍ତୁ ।

6. ଏହା ବ୍ୟତୀତ ଏହା ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି ଯେ ବିଜ୍ଞ ଏକକ ବିଚାରପତିଙ୍କ ରାୟ ବ୍ୟବହାରିକ ଭାବରେ ଅଯୌକ୍ତିକ । ଦ୍ୱିତୀୟ ଅପିଲରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ତଥ୍ୟର ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରିଥିଲେ । ତେଣୁ, ଯେହେତୁ ଏହି ରାୟ ବ୍ୟବହାରିକ ଭାବେ ଅଯୌକ୍ତିକ, ତେଣୁ ବିଚାର କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏବଂ ପ୍ରଥମ ପୁନର୍ବିଚାର କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ନଥିଭୁକ୍ତ କରାଯାଇଥିବା ତଥ୍ୟର ସମକାଳୀନ ସିଦ୍ଧାନ୍ତକୁ ଅବ୍ୟବସ୍ଥିତ କରିବା ପାଇଁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ କଣ ବିବେଚନା କରିଥିଲେ ତାହା ଜାଣିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ସି. ପି. ସି. ର ଧାରା 100ର ମାନଦଣ୍ଡକୁ ଧ୍ୟାନରେ ରଖି ନୂତନ ବିଚାର ପାଇଁ ଆମେ ଏହି ମାମଲାକୁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ପଠାଉଛୁ ।

7. ଅପିଲକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇଛି । କୌଣସି ଖର୍ଚ୍ଚ ନାହିଁ ।

ଏସ୍. କେ. ଏସ୍. ଅପିଲକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଗଲା ।

<u>ଅସ୍ୱୀକରଣ</u>

"ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଏବଂ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ ।"

ଅନୁବାଦକ
ସୌମ୍ୟରଞ୍ଜନ ବେହେରା, ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ।